

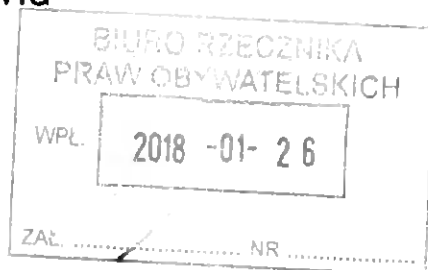
RPW/5356/2018 P
Data:2018-01-26

Warszawa,

2018 -01- 24

Minister Zdrowia

ZPŚ.073.7.2018

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Ministrze

W odpowiedzi na pismo z dnia 18 grudnia 2017 r. dotyczące projektu ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych w zakresie kręgu osób uprawnionych do pochowania zwłok, w tym ochrony prawa osób pozostających w nieformalnym związku z osobą zmarłą, uprzejmie przedstawiam poniższe informacje.

Główny Inspektor Sanitarny z upoważnienia Ministra Zdrowia odpowiada za opracowanie, prowadzenie procesu uzgodnień, opiniowania oraz konsultacji publicznych, w tym prowadzenie konferencji uzgodnieniowych projektu ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

Wstępny projekt ustawy został przygotowany w ramach prac międzyresortowego Zespołu do spraw opracowania projektu ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, powołanego przez Ministra Zdrowia zarządzeniem z dnia 28 października 2015 r., i w dniu 26 maja 2017 r. uzyskał akceptację Ministra Zdrowia, w celu prowadzenia dalszych prac legislacyjnych.

Decyzją Zespołu ds. Programowania Prac Rządu w dniu 6 września 2017 r. projekt ustawy został ujęty w wykazie prac Rady Ministrów pod nr UD294, zgodnie z wymaganiami § 25 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204).

Projekt ustawy przewiduje m.in. regulacje w zakresie prawa i obowiązku pochowania osób zmarłych. Określono krąg najbliższej rodziny osoby zmarłej mającej prawo do pochowania zwłok, szczątków ludzkich lub popiołów ludzkich. Do pochowania zwłok, szczątków ludzkich lub popiołów ludzkich są uprawnieni: pozostały małżonek, krewni zstępni, krewni wstępni, krewni boczni do czwartego stopnia pokrewieństwa oraz powinowaci w linii prostej do pierwszego stopnia. Ze względu na nieporęczność stosowania w codziennej praktyce odesłania „osoby, o których mowa w art. ustawy” krąg tych osób określony został jako najbliższa rodzina.

Ponadto projektowana ustawa przyznaje prawo pochowania zwłok, szczątków ludzkich lub popiołów ludzkich osobie, która wyraziła zgodę na pochowanie w grobie przez siebie opłaconym, tj. fundatorowi grobu, a po jego śmierci – jego spadkobiercom.

Prawo takie zachowują również osoby, które do tego dobrowolnie się zobowiązują.

Kolejną grupą podmiotów, którym przysługuje ustawowe prawo pochowania, są właściwe organy wojskowe na podstawie przepisów wojskowych w przypadku zwłok, szczątków ludzkich lub popiołów ludzkich żołnierzy i pracowników wojska, a także organy państwowe, instytucje i organizacje społeczne w przypadku zwłok, szczątków ludzkich lub popiołów ludzkich osób zasłużonych wobec Rzeczypospolitej Polskiej lub społeczeństwa.

W kwestii prawa pochowania zmarłych wielokrotnie wypowiadały się sądy, podkreślając m.in., iż prawo osobiste jednostki do oddawania kultu zmarłemu musi być postrzegane przez pryzmat ochrony pamięci tej osoby i prawa do kultywowania pamięci innych osób uprawnionych. Prawo do pochowania zwłok osoby zmarłej, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych oraz prawo do kultywowania pamięci o niej stanowi dobro osobiste, zwane prawem do grobu, chronione przepisami art. 23 i 24 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, z późn. zm.). Uprawnienie do pochowania zwłok w świetle orzecznictwa jest prawem wspólnym wszystkich żyjących członków rodziny zmarłego. Do podjęcia tych działań wymagana jest zgoda wszystkich uprawnionych (wyrok WSA w Olsztynie z 28.04.2010 II SA/OI 79/10, wyrok NSA z 29.11.2011 II OSK 1646/10, wyrok SN z 10.12.2015 r. V CSK 201/15, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 13.01.2016 r. I ACa 793/15).

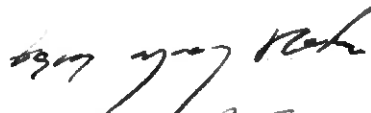
Stosownie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 1982 r., sygn. IV CR 171/82 „o miejscu i sposobie pochowania zwłok, a także o wyborze osoby, która ma się tym zająć, decyduje przede wszystkim pozostawiona wola zmarłego, dopiero gdy zmarły takich dyspozycji nie pozostawił, zajęcie się pogrzebem i podjęcie koniecznych w związku z tym decyzji należy do osób wymienionych w art. 10 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych”.

Faktem jest, iż obowiązująca ustawa pochodzi z lat pięćdziesiątych XX wieku, dlatego też każde zagadnienie związane z problematyką chowania zmarłych wymaga uregulowania w nowo projektowanej ustawie. Należy przy tym mieć na uwadze aktualne przepisy prawa materialnego związane z dziedziną regulowaną w projektowanej ustawie, wyrażone w innych aktach prawnych, wymagających uwzględnienia przy konstruowaniu projektowanej ustawy w tym, m.in. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności

sumienia i wyznania (Dz. U. z 2017 r. poz. 1153), umowach i ustawach określających stosunek państwa do danego kościoła lub innego związku wyznaniowego.

Z punktu widzenia adresatów norm prawnych, projektowane regulacje są prawnie powiązane z art. 25 Konstytucji RP, zgodnie z którym władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym.

Podkreślenia wymaga, że kwestia chowania zmarłych, w tym poruszona w wystąpieniu tematyka w zakresie przyznania osobom pozostającym w nieformalnych związkach prawa do pochowania zmarłej osoby (partnera życiowego) niewątpliwie stanowi istotny społecznie problem, wymagający rozważenia, a przede wszystkim wypowiedzenia się wszystkich zainteresowanych w ramach uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania projektu ustawy, które zostaną przeprowadzone po zakończeniu etapu uzgodnień wewnętrznych.

Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU
Zbigniew J. Król

MINISTERSTWO ZDROWIA
Departament Zdrowia Publicznego
00-952 Warszawa, ul. Miodowa 15
tel. (22) 634-96-00, 53-00-318

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPE. 2018 -01- 26
ZAL. NR

ZPŚ.073.7.2018

512956 2018-01-25 05

Pan dr Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Warszawa Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa